

4.2. Abivajaduse hindamise raames sooritatavad võimalikud toimingud

Abivajaduse hindamise teostamiseks on vajalik läbi mõelda kuidas ja kellelt kogutakse täiendavat informatsiooni, mis aitaks selgitada välja täiendavat toetust vajavad lapse heaolu valdkonnad. Toimingud, kuidas kogutakse informatsiooni, võivad olla olemasolevate varasemate menetluste läbivaatamised, intervjuud, vaatlused, vestlused või varasemalt kasutatud hindamisvahendite läbitöötamine. Iga teabeallika puhul on vajalik mõelda läbi millist meetodit kasutada, et saada kätte vajaminev informatsioon. Näiteks on lapsevanema arvamuse väljaselgitamiseks kõige tõhusam viia läbi vestlus. Võib juhtuda, et haridusasutus võib päringu teel anda oluliselt põhjalikuma ja ülevaatlikuma tagasiside, kui pelgalt õpetaja kaasamine võrgustikukohtumisele.

Lapsevanematega koostöö on määrava tähtsusega kogu juhtumikorralduse protsessis ja seega on äärmiselt olulised vestlused lapsevanematega. Siinkohal on oluline rõhutada, et kui on võimalik ja see on lapse huvides vajalik, siis vestlused viia läbi mõlema lapsevanemaga individuaalselt ja eraldi. Taoline lähenemine võimaldab saada informatsiooni mõlema lapsevanema vaatenurgast, tuues välja probleemide erinevad võimalikud käsitlemised ning tagab mõlema lapsevanema õigused olla kaasatud oma last puudutavatesse teemadesse. Vestlusest lapsevanematega peab lastekaitsetöötaja ennast eraldama valdkonna eksperdi rollist, vaid olema aktiivse kuulaja ja vaatleja rollis.¹⁰

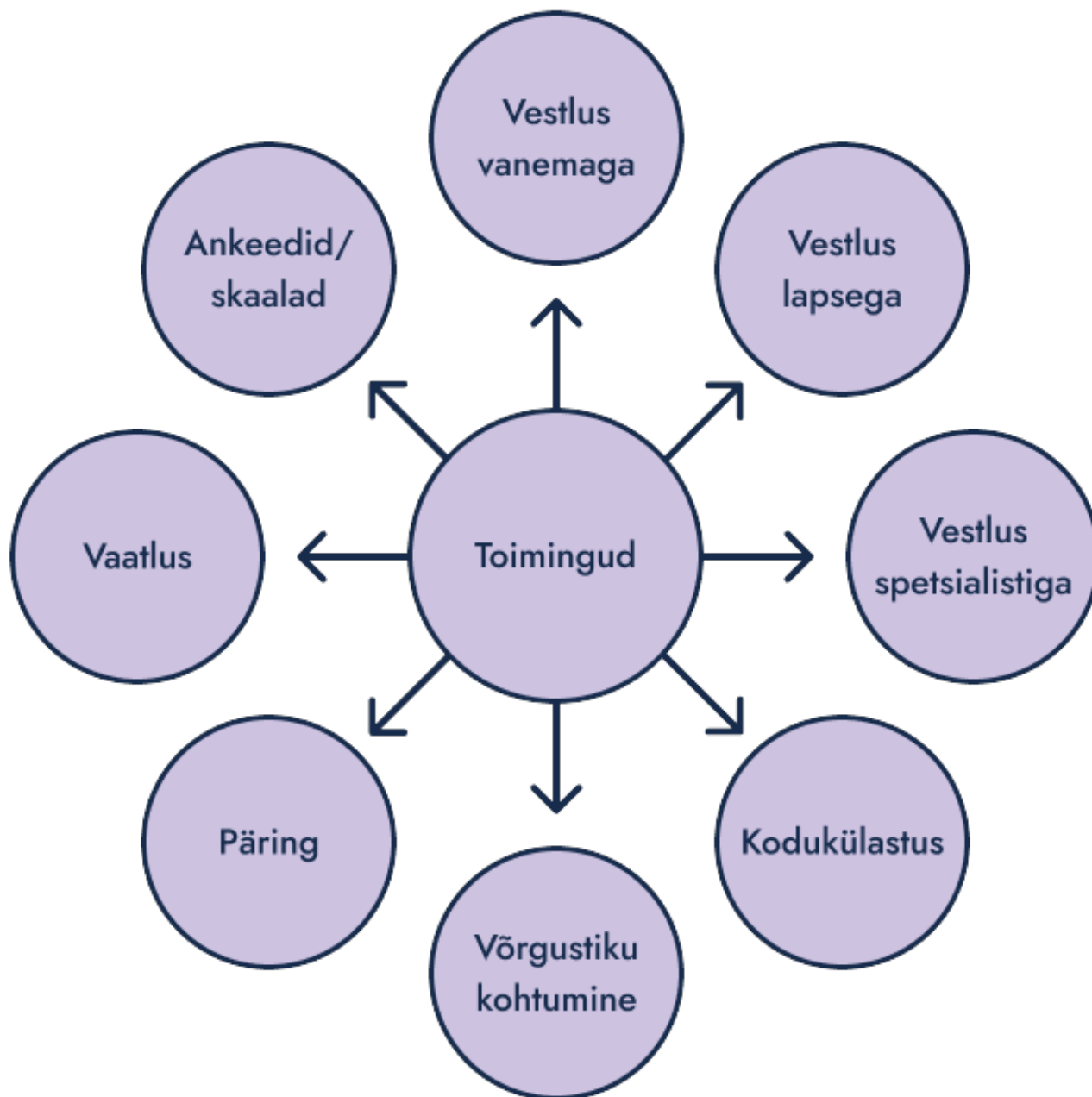
Kogu juhtumikorralduse protsess keskendub abivajava lapse olukorra ja esil olevate probleemide lahendamisele. Seega on vajalik, et laps on pidevalt kursis tema elu puudutavates otsustest, kuulda on võetud tema arvamus ja sellega ka arvestatud. Iga last puudutava otsuse puhul on vajalik selgitada välja lapse arvamus lähtuvalt tema vanusest ja arengutasemest. Vestlus lapsega tuleb viia läbi delikaatselt ja paindlikult. Lapsel tuleb võimaldada ise rääkida oma olukorrast, tunnetest ja soovidest. Samuti on oluline, et laps sõnastaks ise esil olevad tema jaoks olulised probleemid ja soovitud eesmärgid. Eesmärgid saab aidata lapsel sõnastada läbi soovide.

Lapsele ei tohi peale suruda seisukohti ega panna teda keeruliste valikute ette, mida laps ei pruugi lähtuvalt oma vanusest ja arengutasemest täielikult mõista.

[Lapse arvamuse fikseerimiseks on võimalik kasutada Sotsiaalkindlustusameti poolt välja töötatud aluspõhja](#)

Kodukülastus võimaldab hinnata lapse elukeskkonda ja elamistingimusi. Kodukülastuse käigus on võimalik saada täiendavat infot, mis vestlustes lapse ja vanematega ei pruugi välja tulla. Näiteks võib vestluses laps öelda, et tal on magamisase, kuid kodukülastusel selgub, et lapse magamisase on tegelikult õhuke madrats põrandal. Samuti võib anda erineva ülevaate kodustest tingimustest see, kas lapsevanemaga on kodukülastus juba pikalt ette kokku lepitud või teda teavitatakse kodukülastusest lühiajaliselt ette. Pere külastamine nende kodus on ka suurepärane võimalus vestelda lapse ja tema pereliikmetega - kodune keskkond on tuttav ja turvaline ning võib pakkuda võimaluse arutleda teemadel, millest kontoritingimustes ei ole lapse või pere jaoks mugav rääkida. Kodukülastusel on oluline meeles pidada, et see on lapse ja tema pere kodu ning tuleb olla lugupidav ja arvestada selle pere reeglitega.

Lapse abivajaduse igakülgseks hindamiseks on vajalik teiste spetsialistide ja ametiasutuste kaasamine. Spetsialistide hulka kuuluvad eelkõige valdkondade ülesed võrgustikupartnerid, kes on lapse ja tema perekonnaga varasemalt kokku puutunud. Lapse abivajaduse hindamise ja juhtumikorralduse protsessi on vajalik kaasata ainult õigustatud isikud ning tuleb hoiduda põhjendamatult paljude eri inimeste kaasamisest. Samuti on lastekaitsetöötajal õigus teha ametiasutustele päringuid, mis aitavad kaasa lapse abivajaduse hindamisele. [Päringu tegemisel on võimalik kasutada Sotsiaalkindlustusameti poolt välja töötatud aluspõhja.](#)

Joonis 5. Abivajaduse hindamise raames läbiviidavad toimingud

¹⁰ Holland, S (2011). Child & Family Assessment in Social Work Practice. 2nd edition